

MAANDBLAD VOOR ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

ONDER REDACTIE VAN: R. A. DIJKER, G. P. J. HOGEWEG, PROF. TH. LIMPERG JR., A. NIERHOFF EN H. R. REDER.

RUBRIEK REDACTEUREN: UIT EN VOOR DE PRAKTIJK: ABR. MEY EN JAMES POLAK; LITERATUUR: G. J. JACOBS EN J. KOSTER; BESLECHTE
GESCHILLEN: Mr. A. E. J. NYSINGH; — UIT HET BUITENLAND: JAC. H. KRAMER — EFFICIËNTIE: L. POLAK

MEDEWERKERS: TH. ANDRIES, H. J. VAN ARKEL, PROF. Mr. Dr. H. W. C. BORDEWIJK, J. P. CROIN, Mr. P. J. DAM, E. VANDIEN, TH. A. DYRBYE JR.,
W. H. ELLES, G. W. FRESE, PROF. Dr. Ir. J. GOUDRIAAN JR., Dr. W. J. HARTMANN, LEONARD JACOBS, S. KONIJN, R. KUIJPER, J. PAARDEKOOPEL,
— PROF. Dr. N. J. POLAK, J. C. SPANGENBERG, J. E. SPINOSA CATTELA, J. F. STARKE, Dr. A. STERNHEIM, PROF. J. G. CH. VOLMER —

SECRETARIS DER REDACTIE - C. VERWEY
TESSELSCHADESTR. 15 - AMSTERDAM, TEL. 26600

UITGEVER: J. MUUSSES - PURMEREND
TELEFOON 77 — GIRO No. 15062

DE COPIE VAN INGEZONDEN BIJDAGEN WORDT NIET TERUGGE-
GEVEN. - NADRIJK IS GEORLOOFT. ZOO DE BRON WORDT GE-
NOEMD. - BOEKEN TER RECENSIE EN ALLE ANDERE STUKKEN
VOOR DE REDACTIE ZENDE MEN AAN DEN SECRETARIS. —

VERSCHEIJNT MAANDELIJKS, BEHALVE IN DE MAAND AUGUSTUS.
ABONNEMENT PER JAAR F 10.—, FRANCO PER POST F 10.24. BUITEN-
LAND F 10.60. MEN ABONNEERT ZICH VOOR DEN GEHEELEN
JAARGANG —

INHOUD

Het Internationaal Accountantscongres Amsterdam 1926	blz.	81
De beteekenis der kostprijsberekening voor zuinig Bedrijfs- beheer	"	82
door H. R. Reder		
Vereeniging voor Belastingwetenschap	"	84
Jaarrekening van Holding Cy's en Concern Centrales	"	85
door H. ten Haven (Slot)		
Beslechte geschillen	"	87
Red. Mr. A. E. J. Nysingh		
Plaatsing van kapitaal en Koninklijke Bewilliging bij de oprichting van Naamloze Vennootschappen		
Zeventiende Verbandstag van den Verband deutscher Bücherrevisoren	"	90
Efficiëntie	"	91
Red. L. Polak		
Normaliseering zonder einde — Normalbewerbungs- blatt — Een practische coupon-administratie — De Engelsche Mijnerwerkersstaking		
Uit en voor de praktijk	"	92
Red. Abr. Mey en James Polak		
Opgave No. 27 (Inrichting administratie van auto- centrale met afrekeningsadministratie aan eigenaren) — Uitwerking en beoordeeling opgave No. 25 (In- richting positie-administratie)		
Uit het Buitenland	"	95
Red. Jac. H. Kramer		
Organisationsmangel und Unregelmäßigkeiten		
Ingezonden stukken	"	96
Volledige Voorlichting?		
door M. Pimentel		
Ontvangen boekwerken	"	96

HET INTERNATIONAAL ACCOUNTANTSCONGRES AMSTERDAM 1926

In de eerste dagen van Juli wordt te Amsterdam het eerste Internationaal Accountantscongres gehouden in de aula van het Koloniaal Museum.

Dat is een gebeurtenis in de geschiedenis van de ontwikkeling van het accountantsberoep, een gebeurtenis, waarvan in de groote buitenlandsche vakpers allerwege met ingenomenheid melding is gemaakt.

Het is ongetwijfeld „the feature” van dit jaar op accountantsgebied, waarover reeds langen tijd vooruit in alle leidende kringen is gesproken, en waarover ongetwijfeld nog lang gesproken zal worden.

In ons Januari-nummer van dit jaar namen wij reeds de lijst van de te behandelen onderwerpen op en vermeldde daarbij de namen der sprekers. Die lijst heeft nog enkele veranderingen ondergaan, maar in hoofdzaak is zij zoo gebleven.

Wij vernemen, dat voor de tien belangrijke onderwerpen, die aan de orde zullen komen, zijn ingeschreven:

7 Hollandsche, 6 Engelsche, 3 Fransche, 5 Duitsche en 5 Amerikaansche sprekers. Elk onderwerp zal dus van verschillende zijden belicht worden.

Afgevaardigden van 41 accountantsverenigingen uit 18 verschillende landen hebben reeds toegezegd aan het Congres te zullen deelnemen.

Dit is nu juist van het grootste belang voor het welslagen van het Congres en voor de ontwikkeling van ons beroep. De uitwisseling van beroepsinzichten over de grenzen der landen heeft nog veel te weinig plaats gehad. Wel waren de Hollanders door hun meerdere kennis van vreemde talen in de gelegenheid de resultaten te bestudeeren, waartoe onderzoekers in andere landen gekomen zijn, maar in die gunstige positie verkeeren de beroepsgenooten in andere landen meestal niet.

Als gevolg daarvan is een zelfstandige groei van het beroep in verschillende landen merkbaar, die hier en daar divergeert van dien in andere landen. Het eene land weet eigenlijk niet hoever de beroepsgenooten in het andere land gekomen zijn en welke lijnen daar voor de verdere ontwikkeling worden uitgestippeld.

Dat ons kleine landje (waarin het Nederlandsch Instituut van Accountants, met de beide mede-organiseerende vereenigingen, den Nederlandschen Bond van Accountants en de Nederlandsche Organisatie van Accountants in totaal slechts een vierhonderdtal leden tellen) dit eerste Congres zal ontvangen, waar vereenigingen met duizenden leden haar afgevaardigden en sprekers zullen zenden, bewijst, dat er kracht van ons kleine aantal uitgaat. Het initiatief voor het Congres is uitgegaan van het Nederlandsch Instituut en de beide andere genoemde Vereenigingen hebben krachtig medegewerkt. Zulk optreden van de leidende vereenigingen moet ten eerste den invloed der accountants in Nederland ten goede komen en zal

ongetwijfeld ook in het buitenland een goeden indruk maken.

Mocht als gevolg van dit eerste Congres een blijvende internationale samenwerking tusschen de accountantsverenigingen ontstaan, dan mogen de Hollandsche accountants het zich aanrekenen, de grondslagen daarvoor te hebben gelegd.

De groote opofferingen aan tijd en moeite, die de leiders van de verschillende Comités zich hebben getroost, zullen ongetwijfeld aan het geheele land, en aan ons beroep in het bijzonder, ten goede komen. Zij mogen natuurlijk rekenen op groote belangstelling van alle beroepsgenooten in Nederland, zich uitend o.a. door hun persoonlijke aanwezigheid bij de vergaderingen. Men daartoe opwekkend, spreken wij hier gaarne de beste wenschen uit voor het welslagen van het Internationaal Accountantscongres Amsterdam 1926.

DE BETEKENIS DER KOSTPRIJSBEREKENING VOOR ZUINIG BEDRIJFSBEHEER.¹⁾

Met volledige instemming heb ik kennis genomen van het voornemen van het Bestuur van het Bezuinigings-Congres, om ter gelegenheid van dit congres over het in bovenstaand opschrift aangegeven onderwerp prae-advies te doen uitbrengen. De kostprijsberekening staat in zóó nauw verband met het streven naar zuinigheid in het beheer van bedrijven en van Staats- en Gemeentehuishoudingen, vormt daarvan een zóó gewichtigen grondslag, dat in de bestudeering van het bezuinigingsvraagstuk een ernstige leemte zou ontstaan, indien aan de bespreking der kostprijsberekening daarbij geen plaats ware ingeruimd.

Het Bestuur heeft het verlangen te kennen gegeven, het bovenaangeduide onderwerp te doen inleiden door een practisch-arbeidend accountant en zich in verband hiernede tot mij gewend met het verzoek, de functie van prae-adviseur op mij te nemen. Aan dit verzoek voldeed ik gaarne, omdat de vorm, waarin het werd gedaan, niet op mij doet rusten de verplichting tot streng wetenschappelijke behandeling, welke misschien voor velen meer aantrekkelijkheid zou hebben dan mijn grootendeels in het bijzonder op praktische waarneming gegrond betoog, doch niet op mijn weg zou hebben gelegen.

Ik heb dit betoog gericht op het aantoonen van het naar mijn meening groote gewicht der functie, welke een logisch opgebouwd en goed uitgevoerd systeem van kostenberekenen bij het streven naar zuinigheid in het bedrijfsbeheer behoort te vervullen. Dat ik mij daarbij tot een algemeene uiteenzetting heb moeten beperken en mij slechts in den vorm van voorbeelden ter versterking der algemeene argumenteering heb kunnen begeven in de details van het veel-omvattende vraagstuk, spreekt wel vanzelf.

Het streven naar zuinig bedrijfsbeheer komt in wezen neer op het pogen, om met aanwending van zoo gering mogelijke kosten een zoo groot mogelijke opbrengst te verkrijgen, m.a.w., om zoo gunstig mogelijke verhoudingen te scheppen tusschen kosten en opbrengst.

In de uitdrukking „verhouding tusschen kosten en opbrengst” (een uitdrukking, welke ik in dit prae-advies meermalen zal moeten bezigen) versta ik onder kosten niet de som van alle offers, welke voor de verkrijging van een product moeten worden gebracht, en onder opbrengst niet het bedongen verkoopbedrag bij den afzet van goederen. De te bedingen verkoopprijs, respectievelijk het vóór- of nadeelige verschil tusschen dezen prijs en den kostprijs van het te verkopen object, vormt een onvoldoend en in vele opzichten onbetrouwbaren maatstaf voor de beoordeeling der bij het be-

heer betrachte zuinigheid. Een groote winstmarge wettigt op zich zelf zeker niet de conclusie, dat het beheer zuinig werd gevoerd; men denke aan de ruime marges, welke enkele jaren geleden bestonden ook voor die bedrijven, welke allerminst „zuinig” werden beheerd. Omgekeerd mag uit het feit, dat geen of slechts een geringe voordeelige, of zelfs een nadeelige marge bestaat, niet zonder meer de slotsom getrokken worden, dat de „zuinigheid” te wenschen overliet; er zijn thans ongetwijfeld bedrijven aan te wijzen, die, hoewel zuinig beheerd, verlies lijden tengevolge van allerlei van buitenaf werkende factoren. Niet te ontkennen valt weliswaar, dat op den langen duur en voor geheele industrie-branches bijvoorbeeld de verhouding tusschen verkoop- en kostprijzen tot op zekere hoogte een maatstaf kan vormen voor de beoordeeling der bedrijfszuinigheid en dat hierin een prikkel kan zijn gelegen tot spaarzaamheid, doch dit verband is te weinig positief, te vèr-verwijderd, om binnen de grenzen der behandeling van ons onderwerp een factor van beteekenis te kunnen zijn.

De uitdrukking „verhouding tusschen kosten en opbrengst” heeft in mijn betoog een andere beteekenis dan de in de vorige alinea bedoelde; wat ik daaronder versta, zal ik hier eerst nader moeten uiteenzetten.

Elke handeling, elk offer in geld, arbeid enz. behoort in het bedrijf te leiden tot het verkrijgen van een tegenwicht, een bepaalde hoeveelheid nuttig effect ter bereiking van het bedrijfsdoel. Schaft men een stoommachine aan, dan gebeurt dit ter verkrijging van een hoeveelheid kracht, welke in het bedrijf nuttig kan worden aangewend; neemt men een kantoorbediende in zijn dienst, dan wordt daarmee beoogd het verkrijgen van een hoeveelheid administratieve arbeid van een bepaalde voor het bedrijf nuttige soort.

Hieruit volgt, dat niet de absolute grootte van het offer een maatstaf vormt voor de beoordeeling van de doelmatigheid daarvan, doch de betrekkelijke grootte bij vergelijking met de hoeveelheid van het tegenover het gebrachte offer verkregene aan nuttig effect ter bereiking van het bedrijfsdoel met de „opbrengst” in de door mij aan dit woord gehechte beteekenis.

Tegenover kosten behoort, wil er van „zuinigheid” sprake zijn, een bepaalde opbrengst te staan in den hierboven bedoelden zin. Zuinigheid betrachten bij de bedrijfsvoering wil zeggen: kosten vermijden, welke niet doelmatig zijn; de doelmatigheid van kosten kan men slechts beoordeelen door het vaststellen van de verhouding tusschen kosten en opbrengst en door het nagaan van de invloeden, welke deze verhouding beheerschen.

Vat men de beteekenis van de woorden „verhouding tusschen kosten en opbrengst” zóó op, dan zijn zij ook toepasselijk op die gevallen, waarin geen marktprijs wordt bedongen. Ik denk hierbij voornamelijk aan die afdelingen van de gemeente- of staatshuishouding, welke niet voor derden werken, zooals publieke werken, onderwijs, reiniging enz. Ook ten aanzien van dergelijke niet-commerciële „bedrijven” geldt het zuinigheidsvraagstuk onverzwakt; ook daar moet dus de verhouding tusschen kosten en opbrengst voortdurend onder de oogen worden gezien.

Het is duidelijk, dat bij de beoordeeling der verhouding tusschen kosten en opbrengst, bij het nagaan dus der invloeden, welke daarop hebben gewerkt, aan elk der beide samenstellende factoren aandacht moet worden geschonken. Een wijziging in de verhouding kan het gevolg zijn van een wijziging in den kostenfactor, van een veranderde opbrengst, van beide invloeden tezamen. Deze invloeden kunnen in dezelfde richting werken, doch ook elkander geheel of gedeeltelijk opheffen. Op deze mogelijkheden moet bij de beoordeeling worden gerekend; onvolledigheid te dien aanzien leidt tot onvoldoende kennis van de feiten, die tot een bepaalde uitkomst hebben geleid, en daardoor tot onjuiste gevolgtrekkingen.

¹⁾ Referaat uitgebracht door den heer H. R. Reder op het Bezuinigingscongres gehouden te Amsterdam op 17/19 April 1923.

Daar het ons is gebleken, dat naar deze verhandeling meermalen wordt gevraagd en zij niet in den handel is, geven wij er — met goedvinden van den referent — een overdruk van in ons blad.